

УДК 355.425

DOI: <https://doi.org/10.23939/dg2023.02>.**Гулько Леонід Володимирович***аспірант кафедри публічного управління і публічної служби**Інституту адміністрування, державного управління**та професійного розвитку**Національного університету "Львівська політехніка"*

ORCID 0000-0003-1725-937X

e-mail: Leonid.V. Hunko@lpnu.ua

**СТРАТЕГІЯ ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННИМ ЗБРОЙНИМ
ФОРМУВАННЯМ: ЗМІСТ, СКЛАДОВІ, ЕВОЛЮЦІЯ**

Розглянуто питання визначення необхідності розробки стратегії протидії незаконним збройним формуванням (НЗФ), визначено зміст та складові елементи стратегії, простежено, як розвиток окремих елементів змінює підходи до стратегії. Акцентовано на складності формулювання стратегії у сфері національної безпеки унаслідок невизначеності в українському законодавстві поняття стратегічних правових актів, їх ієрархії та змісту. Визначено, що зміст стратегічних документів у сфері національної безпеки тісно пов'язаний із їх комплексним характером, тенденціями розвитку військових конфліктів та складністю і непередбачуваністю безпекового середовища.

Ключові слова: тероризм, незаконні збройні формування, НЗФ, національна безпека, стратегія, доктрина.

Постановка проблеми. Діяльність окупаційних адміністрацій Донецької та Луганської областей, а також утворених ними НЗФ має сепаратний характер, використовує терористичні акти та партизанську тактику. Ефективна боротьба проти НЗФ потребує використання зарубіжного досвіду боротьби з ними. Досвід проведення контрпартизанської боротьби США (в Іраку та Афганістані) та СРСР (в Афганістані) демонструє їх неспроможність досягнути позитивного результату. Основними причинами цього стала неготовність боротись із противником, який використовує партизанську тактику дій, та відсутність стратегії протидії НЗФ. Покращення ситуації і скорочення жертв серед військовослужбовців в Іраку і Афганістані відбулось лише після прийняття відповідних стратегічних рішень. Отже, ключовим фактором ефективної боротьби із НЗФ є наявність відповідної стратегії протидії НЗФ.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання, пов'язані із діяльністю НЗФ на сході України, та прийняття відповідних рішень у боротьбі з ними розглядали окремі науковці. Зокрема, О. Феденко та В. Панасюк [17] розглядають НЗФ як інструмент гібридної війни на сході

України. Структуру, розвиток та еволюцію форм і способів ведення бойових дій НЗФ досліджували В. Серватюк, М. Поліщук [15]. В. Кобко [5] розглядає питання організації боротьби із НЗФ та наголошує на необхідності розробки відповідної стратегії. Досвід США та СРСР у боротьбі із НЗФ і важливість наявності стратегії досліджують Е. Бухтояров [2], О. Валецький та В. Нейолов [3]. Теоретичні питання, пов'язані із змістом, ієрархією стратегічних правових актів розглянули в своїх дослідженнях Г. Ситник [3] та Н. Харченко [18, 19].

Виокремлення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Внесок вищеперелічених дослідників є важливим, але необхідно звернути увагу на необхідність подальших досліджень у цій сфері. Метою дослідження є аналіз і формування змісту, складових стратегії протидії НЗФ та визначення впливу на розробку стратегії досвіду боротьби з НЗФ та тенденцій зміни характеру збройних конфліктів.

Виклад основного матеріалу. У зв'язку із обранням Україною шляху на вступ до ЄС та НАТО важливу роль почали відігравати питання прийняття стратегічних правових актів.

На цей час відсутні єдині підходи до визначення поняття таких актів, їх особливостей та ролі в системі нормативно-правового регулювання, місця в ієрархії правових актів. Також відсутнє науково узгоджене юридичне визначення стратегічного правового акта, що приводить до появи різноманітних назв таких актів: стратегія, доктрина, концепція, програма тощо.

Стратегічні правові акти часто характеризуються невідповідністю назви стратегічного правового документа зі змістом правових норм, які містяться в ньому.

Харченко Н. наголошує на характеристиках стратегічних правових актів, які:

- 1) є самостійною правовою категорією та важливим елементом системи законодавства України;
- 2) є особливими актами правового регулювання;
- 3) здебільшого є взаємопов'язаними та взаємозалежними;
- 4) є причиною ухвалення нових нормативно-правових та стратегічних актів;
- 5) не мають нормативно визначеної ієрархії;
- 6) не впливають на виникнення суб'єктивних прав, не накладають юридичних обов'язків, не визначають заходів юридичної відповідальності, не змінюють правового статусу суб'єктів і не є підставою для виникнення, зміни або припинення правовідносин, але ухвалюються відповідно до законодавства;

7) переважно відповідальними за реалізацією стратегічних правових актів є ті органи державної влади, які їх не ухвалювали [19].

Можливі два підходи до тлумачення стратегічних правових актів. Один із них відносить до стратегічних правових актів ті акти, які визначають напрямки розвитку, принципи, пріоритети (стратегії, доктрини, концепції, напрямки, програми тощо). Інший підхід передбачає зарахування до стратегічних правових актів лише тих актів, у назві яких є слово «стратегія».

Ми є прихильниками першого підходу, коли зарахування до стратегічних правових актів пов'язане не тільки із наявністю у назві слова «стратегія». Ключовим у визначенні правового акта стратегічним має бути наявність в цьому документі змісту, що відповідає визначенню принципів, пріоритетів розвитку суспільства і держави. Хоча достатньо складно визначити позицію суб'єктів, причетних до прийняття стратегічних правових актів.

Можливий також поділ на концептуальні стратегічні правові акти (доктрини, концепції, основи державної політики тощо) та стратегічні правові акти, які визначають механізми реалізації (стратегія, програма, план тощо).

Отже, можна визначити стратегічний правовий акт як правовий акт, який містить норми права, що визначають принципи, пріоритети та напрямки розвитку суспільства та держави на тривалий час і затверджені відповідними органами державної влади.

Унаслідок неврегульованості питання щодо стратегічних правових актів вони затверджувались актами різної правової сили, зокрема, Указами Президента України, Законами України, Постановами Верховної Ради України, Постановами Кабінету Міністрів України тощо. Як приклад можна навести Указ Президента України «Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу» від 11 червня 1998 року [10], Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18 березня 2004 року [9], Постановою Верховної Ради України була затверджена Концепція (основи державної політики) національної безпеки України від 16 січня 1997 року [6], Постанову Кабінету Міністрів України «Про Концепцію адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 16 серпня 1999 року [11].

Ієрархію стратегічних правових актів різні автори також визначають по-різному, зокрема:

1) Рада національної безпеки та оборони України запропонувала таку ієрархію: доктрина, концепція, стратегія, програма, план [1];

- 2) Г. Ситник запропонував іншу ієрархію: концепція, доктрина, стратегія, програма [16];
- 3) ієрархія А. Кузьменка: стратегія, концепція, доктрина, програма [7];
- 4) В. Ліпкан запропонував таку: концепція, стратегія, доктрина, програма [8];
- 5) Н. Харченко: доктрина, стратегія, програма, план [19];
- 6) в Доктрині інформаційної безпеки України запропоновано так: доктрина, концепція, стратегія, цільова програма [14].

Серед наведених вище підходів до визначення ієрархії стратегічних правових актів підтримуємо погляд Г. Ситника, який наголошує на тому, що «вирішенню тієї чи іншої проблеми має передувати розробка концепції, наступним кроком має бути розробка доктрини (яка б розвинула ті чи інші положення концепції, її задум, керівні ідеї та принципи до так званих «доктринальних» положень), а остання вже має слугувати організаційною і методологічною основою для розробки стратегії» [16, с. 226].

До цього часу питання стратегічних правових актів не вирішене, їх перелік, особливості та ієрархія не визначені в жодному нормативно-правовому документі. Досить давно до Верховної Ради України був поданий законопроект «Про державне стратегічне планування» № 9407 в редакціях від 3 листопада 2011 року та 4 грудня 2017 року, але закон так і не був прийнятий.

Перші стратегічні правові акти в Україні з'явилися після ухвалення Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами від 14 червня 1994 року. Для реалізації державної політики щодо забезпечення входження України в європейський політичний, економічний, безпековий і правовий простір були ухвалені важливі стратегічні акти, зокрема, Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу від 11 червня 1998 року.

Найчастіше стратегічні правові акти ухвалюють у сфері національної безпеки. Зокрема, ключовим поняттям системи правових актів, яка визначає розвиток сектора безпеки та оборони, є Стратегія національної безпеки України, яка вперше була згадана у ст. 2 Закону України «Про основи національної безпеки України»: «Відповідно до цього Закону розробляються і затверджуються Президентом України Стратегія національної безпеки України, Стратегія кібербезпеки України і Воєнна доктрина України, доктрини, концепції, стратегії і програми, якими визначаються цільові настанови та керівні принципи воєнного будівництва, а також напрями діяльності органів державної влади в

конкретній обстановці з метою своєчасного виявлення, відвернення і нейтралізації реальних і потенційних загроз національним інтересам України. Стратегія національної безпеки України, Стратегія кібербезпеки України і Воєнна доктрина України є документами, обов'язковими для виконання, і основою для розробки конкретних програм за складовими державної політики національної безпеки» [13].

Відповідно до чинного Закону України «Про національну безпеку України» Стратегія національної безпеки України – це документ, що визначає актуальні загрози національній безпеці України та відповідні цілі, завдання, механізми захисту національних інтересів України та є основою для планування і реалізації державної політики у сфері національної безпеки [12].

У сфері національної безпеки і оборони важливими є не лише стратегії, але й інші стратегічні акти, які визначено у ст. 25 Закону України «Про національну безпеку України» і до яких належать стратегії, концепції, програми, плани розвитку органів сектора безпеки і оборони [12]. Окрім того, в законі було визначено стратегічні правові акти та порядок їх розробки та ухвалення (Стратегія національної безпеки України, Стратегія воєнної безпеки України, Стратегія кібербезпеки України, Стратегія громадської безпеки та цивільного захисту України, Стратегія розвитку оборонно-промислового комплексу України тощо).

Та ж ст. 25 визначає принципи планування у сфері безпеки та оборони:

- 1) дотримання норм законодавства і міжнародних зобов'язань України;
- 2) демократичний цивільний контроль за сектором безпеки і оборони;
- 3) прозорість та підзвітність використання ресурсів;
- 4) цілісність, узгодженість, системність планування у секторі безпеки і оборони;
- 5) своєчасність та відповідність прийнятим рішенням щодо захисту національних інтересів України.

Виходячи із того, що характеристики збройних конфліктів у ХХІ ст.. змінились, врахування цих змін в стратегічних документах є обов'язковим. Ф. Хоффман та П. Гарретт вважають, що в цьому столітті відбудеться еволюція конвенційних війн в воєнні конфлікти малої інтенсивності, стабілізаційні операції, асиметричні війни, боротьбу з НЗФ тощо. Ці зміни передбачають такі тенденції:

- 1) зміна глобального домінування перевагою в конфліктних зонах, де найбільша загроза національним інтересам;

2) перехід від простоти до складності, що передбачає зростання вимог до підготовки особового складу збройних сил та нових видів озброєння;

3) заміна баз постійної дислокації військ на оперативне розгортання в кризових регіонах;

4) необхідність переходу від воєнно-орієнтованої моделі планування конфліктів до більш комплексного підходу, який передбачає співробітництво не тільки в воєнній сфері, але і в політичній, фінансово-економічній, інформаційній сферах;

5) розподіл воєнних дій на великій території при скороченні кількості особового складу збройних сил за рахунок мобільності, координації, інформованості. Це вимагатиме кадрової, організаційної та управлінської перебудови армії, до воєнних дій малими військовими одиницями в складних емоційних, психологічних, інтелектуальних і фізичних умовах;

6) забезпечення конкретних компетенцій, коли кожен солдат і офіцер має володіти високими компетенціями не лише в своїй військовій професії, але й відносно мови, культури і території походження загроз;

7) перехід від ієрархій до нечітких множин. В майбутньому не тільки доктрини і можливості ворогів будуть менш передбачуваними і більш важко визначеними, але і самі вороги будуть більш мінливі, масковані під різними личинами і розчинені серед мирного населення;

8) застосування зброї в містах, в умовах присутності цивільного населення, в складних, невизначених умовах не можуть вестись дистанційно, а потребують фізичної присутності збройних сил;

9) перехід від модернізації до конвергенції, коли ключовим значенням впровадження нових технологій у забезпечення національної безпеки стане не використання окремих технологій, а запровадження кластерів взаємопов'язаних технологій;

10) перехід від розвитку всіх нових технологій у сфері національної безпеки до концентрації зусиль на ключових напрямках;

11) перехід до продуманої стратегії, коли ефективною може бути лише та техніка, яка щоденно може бути ефективно використана солдатами і офіцерами в бойових діях [20].

Окрім зміни загальних тенденцій збройних конфліктів, змінюється також середовище, умови, методи та засоби дій НЗФ, що вимагає використання досвіду і зміни стратегії по боротьбі з ними.

Відомий автор Д. Кілкуллен, проаналізувавши заяви та дії Президентів США, робить висновок, що політичне керівництво в своїй діяльності недооцінювало ризики майбутніх конфліктів, отже, і не готувалось до

них. На нашу думку, це є у більшості випадків системною помилкою політичних лідерів загалом видавати бажане за дійсне [4]. Як наслідок збройні сили виявляються не готовими до: 1) конфліктів нового типу; 2) бойових дій в іншому середовищі; 3) бойових дій в нових умовах.

Природа загроз з боку НЗФ характеризується:

1) непостійність складу учасників та зміна методів конфліктів. Як правило, НЗФ охоплюють різноманітні терористичні групи, кримінальні елементи та представників різноманітних політичних структур. Останнім часом відбувається підтримка НЗФ з боку інших зацікавлених держав аж до залучення до складу НЗФ безпекових структур цих держав;

2) гібридністю, запутаністю та розмитістю загроз. Характерним є застосуванням асиметричних дій усіма, а не тільки слабшою стороною, зокрема і в традиційних війнах;

3) складністю і вкладеністю причин і наслідків у конфліктах. Вкладені заплутані мережі характеризуються поєднанням іррегулярного характеру військових дій, гібридним типом конфлікту і невідомим середовищем [4].

Очевидно, що в майбутньому буде здійснено перехід від функціональної до цільової побудови підрозділів збройних сил для усунення загроз з боку НЗФ. На практиці це означає утворення комплексних підрозділів за участю збройних сил, сил безпеки, поліції тощо.

Закон України «Про національну безпеку України» визначає складові Стратегії національної безпеки, зокрема Стратегія повинна містити таку інформацію:

1) пріоритети національних інтересів України та забезпечення національної безпеки;

2) цілі, основні напрями державної політики у сфері національної безпеки;

3) поточні та прогнозовані загрози національній безпеці та національним інтересам України;

4) основні напрями зовнішньополітичної діяльності держави для забезпечення її національних інтересів і безпеки;

5) напрями та завдання реформування й розвитку сектора безпеки і оборони;

6) ресурси, необхідні для її реалізації [12].

Виходячи із того, що в цей час відбувається збройна агресія РФ проти України, питання забезпечення воєнної безпеки України виходять на перший план.

Закон України «Про національну безпеку України» визначає поняття Стратегії воєнної безпеки України: «Стратегія воєнної безпеки Украї-

ни – документ, у якому викладається система поглядів на причини виникнення, сутність і характер сучасних воєнних конфліктів, принципи і шляхи запобігання їх виникненню, підготовку держави до можливого воєнного конфлікту, а також на застосування воєнної сили для захисту державного суверенітету, територіальної цілісності, інших життєво важливих національних інтересів» [12].

Стратегія воєнної безпеки України як складові елементи охоплює:

- 1) характеристику безпекового середовища;
- 2) цілі, пріоритети та завдання державної політики у воєнній сфері;
- 3) соціально-політичні, економічні та інші умови реалізації державної політики у воєнній сфері, а також воєнно-політичні та воєнно-стратегічні обмеження;
- 4) шляхи досягнення цілей державної політики у воєнній сфері;
- 5) ресурсне забезпечення потреб оборони;
- 6) перспективну модель організації оборони, Збройних Сил України та інших складових сил оборони;
- 7) імовірні сценарії застосування сил безпеки і сил оборони до виконання завдань з оборони держави із розподілом відповідальності складових сектора безпеки і оборони за організацію оборони України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності;
- 8) управління ризиками у сфері воєнної безпеки.

Визначення змісту та складових частин Стратегії протидії НЗФ повинно, по-перше, спиратись на положення Стратегії національної безпеки, так як ця стратегія є основою розробки інших стратегій відповідно до Закону України «Про національну безпеку України». По-друге, ця Стратегія має комплексний характер і повинна спиратись також на Стратегію воєнної безпеки. По-третє, враховувати основні тенденції розвитку військових конфліктів та характерні особливості боротьби з НЗФ. І, по-четверте, передбачити, що позитивні результати можуть бути досягнуті за умов кадрової, організаційної та управлінської перебудови збройних сил.

Отже, Стратегія протидії НЗФ повинна містити такі складові елементи:

- 1) пріоритети національних інтересів;
- 2) цілі, завдання та основні напрямки реалізації забезпечення національних інтересів;
- 3) поточні та прогнозовані загрози національній безпеці та національним інтересам;
- 4) безпекове середовище (глобальні, регіональні та національні аспекти);

5) ймовірні сценарії застосування сил безпеки і оборони для забезпечення безпеки України;

6) напрями та завдання реформування сектора безпеки та оборони;

7) ресурсне забезпечення;

8) управління ризиками у сфері національної безпеки.

Підсумовуючи можна зазначити, що у процесі формування Стратегії протидії НЗФ необхідно спиратись на стратегічні правові акти у сфері безпеки і оборони, враховувати зміни в безпековому міжнародному середовищі, зміни у формуванні конфліктів в ХХІ ст. та складність і непередбачуваність конфліктів за участю НЗФ.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Досвід боротьби з НЗФ, які використовують тактику диверсійно-терористичних, партизанських дій, свідчить, що успіх цієї боротьби залежить від багатьох складових: належної підготовки особового складу збройних сил, ізоляції бійників НЗФ від місцевого населення, припинення допомоги НЗФ ззовні, проведення заходів серед місцевого населення у галузі освіти, охорони здоров'я, працевлаштування тощо.

Чи не найважливішим у боротьбі із НЗФ є наявність відповідної стратегії. Відсутність такої стратегії в процесі протидії НЗФ негативно впливає на ефективність дій, що підтверджується досвідом боротьби з незаконними збройними угруповуваннями США, Великобританії тощо. Подальшого дослідження потребує визначення змісту та складових стратегії протидії НЗФ з врахуванням міжнародного досвіду боротьби із НЗФ.

Список літератури

1. Баровська А. Структура керівних документів державної політики в інформаційній сфері : нагальні проблеми та шляхи впорядкування. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/informaciyni-strategii/struktura-kerivnikh-dokumentiv-derzhavnoi-politiki-v>.

2. Бухтояров Е. А. Проведение военной компании в условиях мятеже войны. URL: <http://army-news.ru/2013/03/provedenie-voennoj-kompanii-v-usloviyah-myatezhevojny-chast1/>

3. Валецкий О. В. Особенности партизанских и противопартизанских действий в ходе иракской войны. / О. В. Валецкий, В. М. Неелов. М.: Издатель Воробьев А. В., 2015. – 120 с.

4. Кілкуллен Д. Грядущая война в городах. Ларина Е. Мировойна. Все против всех. Новейшие концепции боевых действий англосаксов. URL: https://www.lander.odessa.ua/doc/Mirovoyna,Vse_protiv_vseh.doc

5. Кобко В.А. Підготовка та проведення спеціальної операції у збройних конфліктах другої половини ХХ століття: автореф. дис.. ... канд. іст. наук 20.02.22 Нац. акад. оборони України. Київ, 2004. 16 с. URL: <http://referatu.net.ua/referats/7569/154830>

6. Концепція(основи державної політики) національної безпеки України. Постанова Верховної Ради України № 3/97-ВР від 16.01.1997 р. URL: <https://w1.c1.rada.gov.ua › zweb2 › webproc34>
7. Кузьменко А. Проблеми відповідності стратегії та системи забезпечення безпеки України національним потребам. Юридичний журнал. 2006. № 10. С. 1–21.
8. Ліпкан В. Теоретичні основи та елементи національної безпеки України : монографія. К.: Текст, 2003. 600 с.
9. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу Закон України № 1629-IV від 18 березня 2004 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>
10. Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу Указ Президента України № 615/98 від 11 червня 1998 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/615/98#Text>
11. Про Концепцію адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу Постанова Кабінету Міністрів України № 1496 від 16 серпня 1999 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1496-99-%D0%BF#Text>
12. Про національну безпеку України Закон України № 2469–VIII від 21 червня 2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
13. Про основи національної безпеки України Закон України (втратив чинність) № 964–IV від 19 червня 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15#Text>
14. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України» Указ Президента України № 47/2017 від 25 лютого 2017 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017#Text>
15. Серватюк В. М. Структура незаконних збройних формувань та особливості їхньої тактики дій на південному сході України / В. М. Серватюк, М. М. Поліщук // Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Сер. : Військові та технічні науки. – 2015. – № 1. – С. 131-146. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnarv_vtn_2015_1_13
16. Ситник Г. П. Державне управління національною безпекою України: Монографія. К.: Вид-во НАДУ, 2004. 408 с.
17. Феденко О. Незаконні збройні формування як інструмент гібридної війни / О. Феденко, В. Панасюк. Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. 2020. Вип. 48. С. 117–126
18. Харченко Н. П. Види стратегічних правових актів: загальнотеоретичні аспекти. URL: <http://www.apdp.in.ua/v87/21.pdf>
19. Харченко Н. Стратегічні правові акти України. URL: <http://pgr-journal.kiev.ua/archive/2020/10/42.pdf>
20. Хоффман Ф. Великая реконструкция: 11 тенденций формирования будущего конфликта / Ф. Хоффман, П. Гарретт. Ларина Е. Мировойна. Все против всех. Новейшие концепции боевых действий англосаксов. URL: https://www.lander.odessa.ua/doc/ Mirovoyna,Vse_protiv_vseh.doc

Hunko Leonid Volodymyrovych

*graduate student of the Department of Public Administration and Public Service
Institute of Public Administration, Governance and Professional Development
Lviv Polytechnic National University
ORCID 0000-0003-1725-937X
e-mail: Leonid.V. Hunko@lpnu.ua*

**STRATEGY FOR COMBATING ILLEGAL ARMED FORMATIONS:
CONTENT, COMPONENTS, EVOLUTION**

The issue of determining the need to develop a strategy for combating illegal armed formations is considered, the content and components of the strategy are defined and how the development of individual components changes approaches to the strategy itself is shown. The emphasis is placed on the complexity of formulating a strategy in the field of national security as a result of uncertainty of the concept of strategic legal acts, their hierarchy and content in the Ukrainian legislation. The determination of the content of a strategic document in the field of national security is closely related to the already adopted and approved relevant regulatory and legal acts, strategic documents.

Formulation of the problem. The activities of the occupation administrations of the Donetsk and Luhansk regions as well as the illegal armed formations formed by them, are of a separate nature, terrorist acts are carried out, partisan tactics of combating illegal armed formations are used instead of using foreign experience in dealing with such formations. The experience of counter-guerrilla warfare used by the USA (in Iraq and Afghanistan) and the USSR (in Afghanistan) showed that both were defeated. The main reasons were the unwillingness to fight the enemy that used partisan tactics and a lack of a strategy for combating illegal armed formations. The improvement of the situation and the reduction of casualties among servicemen in Iraq and Afghanistan took place only after the adoption of appropriate strategic decisions. Therefore, the key reason for ensuring an effective fight against illegal armed formations is the presence of an appropriate strategy for combating illegal armed formations.

The analysis of recent research and publications. Issues related to the activity of illegal armed formations in the east of Ukraine and the adoption of appropriate decisions to combat them have been considered by individual scientists. In particular, O.Fedenko and V. Panasiuk consider illegal armed formations as a tool of a hybrid war in the eastern part of Ukraine. The structure, development and evolution of the forms and methods of conducting hostilities of illegal armed formations have been studied by V.M.Servatiuk, M.M.Polishchuk, V.A.Kobko who have examined the issue of organizing the fight against illegal armed formations and emphasized the need to develop an appropriate strategy. The experience of the USA and the USSR in the fight against illegal armed formations and the importance of having an effective strategy have been investigated by Ye.A.Bukhtoiarov, O.V.Valetskyi and V.M.Neiolov. Theoretical questions related to the content and hierarchy of strategic legal acts have been considered in the research by H.P.Sytnyk and N.P.Kharchenko.

Highlighting previously unsolved parts of the problem under analysis. The contribution of the researchers listed above is important, but it is necessary to pay attention

to the need for further research in this field. The purpose of the given research is the analysis and formation of the content, components of the strategy of combating illegal armed formations and the determination of the influence of the experience of combating illegal armed formations on the development of the strategy and trends in changing the nature of armed conflicts.

Presenting the main material. In connection with Ukraine's choice of joining the EU and NATO, the adoption of strategic legal acts began to play an important role.

At present there are no unified approaches to defining the concept of such acts, their features and role in the system of normative and legal regulation, their place in the hierarchy of legal acts. There is no scientifically agreed legal definition of a strategic legal act which leads to various names of such acts as: strategy, doctrine, concept, program, etc.

Strategic legal acts are often characterized by the inconsistency of the name of the strategic legal document with the content of the legal norms contained in it.

Strategic legal acts are most often adopted in the field of national security, approved by the Presidential Decree and the content of the strategic act is determined in accordance with the Law of Ukraine «On National Security».

The main trends of changing the nature of war in the 21st century foresee the evolution of the conventional war into low-intensity military conflicts, stabilization operations, asymmetric wars, the fight against illegal armed formations, etc. F.Khoffman and P. Harrett include the following to these trends: 1) from simplicity to complexity; 2) from cooperation in the military sphere to a complex approach; 3) the military should be characterized by mobility, coordination and awareness; 4) from dominating the enemy, surpassing him cognitively; 5) from hierarchies to fuzzy sets, etc.

The experience of combating illegal armed formations shows that the armed forces are not ready for: 1) a new type of conflicts; 2) a different combat environment; 3) other conflict conditions. This lack of readiness requires taking into account characteristic threats when adopting a strategy, namely: 1) inconsistency of participants and change in conflict methods; 2) hybridity, blurring of threats; 3) complexity of causes and consequences in conflicts.

Key words: illegal armed formations, terrorism, national security, strategy, doctrine.

References

1. Barovska A. Struktura kerivnykh dokumentiv derzhavnoi polityky v informatsiinii sferi : nahalni problemy ta shliakhy vporiadkuvannia. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/informaciyni-strategii/struktura-kerivnikh-dokumentiv-derzhavnoi-politiki-v>.
2. Bukhtoiarov E. A. Provedenye voennoi kompanyy v usloviyakh miatezhe voyny. URL: <http://army-news.ru/2013/03/provedenie-voennoj-kompanii-v-usloviyax-myatezhe-vojny-chast1/>
3. Valetskyi O. V. Osobennosti partyzanskykh y protyvopartyzanskykh deistviy v khode yrakskoi voyny. / O. V. Valetskyi, V. M. Neelov. M.: Yzdatel Vorobev A. V., 2015. – 120 s.
4. Kilkullen D. Hriadushchaia voina v horodakh /D. Kilkullen // Laryna E. Myrovoina. Vse protyv vsek. Noveishye kontseptsyy boevykh deistviy anhlosaksov. URL: https://www.lander.odessa.ua/doc/Mirovoyna,Vse_protiv_vseh.doc
5. Kobko V.A. Pidhotovka ta provedennia spetsialnoi operatsii u zbroinykh konfliktakh druhoi polovyny KhKh stolittia, avtoreferat dys.. ... kand. ist. nauk 20.02.22 Nats. akad.. oborony Ukrainy. – Kyiv, 2004. – 16 s. URL: <http://referatu.net.ua/referats/7569/154830>

6. Kontsepsiia(osnovy derzhavnoi polityky) natsionalnoi bezpeky Ukrainy. Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy № 3/97-VR vid 16.01.1997 r. URL: <https://w1.c1.rada.gov.ua › zweb2 › webproc34>
7. Kuzmenko A. Problemy vidpovidnosti stratehii ta systemy zabezpechennia bezpeky Ukrainy natsionalnym potrebam. Yurydychnyi zhurnal. 2006. № 10. S. 1–21.
8. Lipkan V. Teoretychni osnovy ta elementy natsionalnoi bezpeky Ukrainy : monohrafiia. K.: Tekst, 2003. 600 s.
9. Pro Zahalnoderzhavnu prohramu adaptatsii zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva Yevropeiskoho Soiuzu Zakon Ukrainy № 1629-IV vil 18 bereznia 2004 roku URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>
10. Pro zatverdzhennia Stratehii intehratsii Ukrainy do Yevropeiskoho Soiuzu Ukaz Prezydenta Ukrainy № 615/98 vil 11 chervnia 1998 roku URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/615/98#Text>
11. Pro Kontsepsiuu adaptatsii zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva Yevropeiskoho Soiuzu Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 1496 vid 16 serpnia 1999 roku URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1496-99-%D0%BF#Text>
12. Pro natsionalnu bezpeku Urainy Zakon Ukrainy № 2469–VIII vid 21 chervnia 2018 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
13. Pro osnovy natsionalnoi bezpeky Ukrainy Zakon Ukrainy (vtratyv chynnist) № 964–IV vid 19 chervnia 2003 r. URL: **Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки.**
14. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 29 hrudnia 2016 roku «Pro Doktrynu informatsiinoi bezpeky Ukrainy» Ukaz Prezydenta Ukrainy № 47/2017 vid 25 liutoho 2017 roku URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017#Text>
15. Servatiuk V. M. Struktura nezakonnykh zbroinykh formuvan ta osoblyvosti yikhnoi taktyky dii na pivdennomu skhodi Ukrainy / V. M. Servatiuk, M. M. Polishchuk // Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Ser. : Viiskovi ta tekhnichni nauky. – 2015. – № 1. – S. 131-146. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnapv_vtn_2015_1_13
16. Sytnyk H. P. Derzhavne upravlinnia natsionalnoiu bezpekoiu Ukrainy: Monohrafiia / H. Sytnyk. – K., Vyd-vo NADU, 2004. – 408 s.
17. Fedenko O. Nezakonni zbroini formuvannia yak instrument hibrydnoi viiny / O. Fedenko, V. Panasiuk // Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia mizhnarodni vidnosyny. – 2020. – Vypusk 48. – S. 117-126
18. Kharchenko N. P. Vydy stratehichnykh pravovykh aktiv: zahalnoteoretychni aspekty / N. Kharchenko. URL: <http://www.apdp.in.ua/v87/21.pdf>
19. Kharchenko N. Stratehichni pravovi akty Ukrainy / N. Kharchenko. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/10/42.pdf>
20. Khoffman F. Velykaia rekonstruktsiia: 11 tendentsyi formyrovanyia budushchoho konflykta / F. Khoffman, P. Harrett // Laryna E. Myrovoina. Vse protiv vsekh. Noveishye kontseptsyy boevykh deistvyi anhlosaksov. URL: https://www.lander.odessa.ua/doc/Mirovoyna,Vse_protiv_vseh.doc